

62 ESZTENDŐ ISTEN SZOLGÁLATÁBAN

Dr. Neumann Ernő, temesvári főrabbi folyó év március 3-án, Budapesten a Scheiber Sándor díjban részesült. A magas kitüntetést Görgey Gábor, a nemzeti kulturális örökség minisztere nyújtotta át, a zsidó-keresztény kapcsolatok ápolásában kifejtett több évtizedes tevékenységéért. Dr. Neumann Ernő emlékeztetésében megelevenednek a régmúlt évtizedek és a közelmúlt, a jövő tervei tevékeny életre néznek.

Miért éppen most?

Ma május 27-ét írunk. Gondolatban visszaszállok az egy évvel ezelőtti májusra, amikortól kezdve számos légtételen volt részem. Fölmerül a kérdés, miért éppen most? Ez rámutat arra, hogy az esztendők bizony elszálltak fölöttem és én immár több mint 62 esztendője töltöm be a rabbi tisztséget a temesvári zsidó közösség életében. Vannak olyan méltatások, kitüntetések, ünneplések, amelyek talán több örömet szereznek fiatal korban. Valószínű azonban, hogy bizonyos testületek úgy érezték, méltó, hogy életem alkonyán örömet szerezzenek nekem, mintegy életem megkoronázásaként. A múlt esztendő május 12-én, a 85. életévemen túl és több mint 60 év rabbi-szolgalat után a józsefvárosi zsinagógában kiemelkedő ünneplésben volt részem. A református gyülekezet részéről ott volt - mint mindig - Tókécs László püspök úr, aki közel áll hozzám, és akivel idejövetele után kapcsolatunk egyre szorosabbá vált. Az 1989 decembere előtti idők is visszaderengenek ilyenkor. Aztán ugyancsak ott volt a görög-keleti egyház érseke, akivel 1949-re nyúlik vissza a kapcsolat. Akkor az addigi rabbi-titlust főrabbi-vá változtatták, s az akkori érseket, Vasile Lazarescut az érseki főtanácsos, Dr. Nicolae Corneanu képviselte és ő kiemelkedően szép beszédet tartott. Nekem az nagyon jól esett, és már akkor felfigyeltem rá, hogy íme egy értékes emberrel gazdagodunk személyében. Akkor, május 12-én,

egyrészt a Federáció, másrészt Dr. Victor Neumann történész szerkesztésében megjelent két méltató könyv, sokak közreműködésével, ami ugyancsak kedves emlék. Kitüntetésekben részesítettek. Öccselenciája Ion Iliescu államelnök a „Románia Csillaga Lovagi Fokozat” legmagasabb román állami kitüntetést juttatta el. Ezt követően a Federáció, a mi központi vezetőségünk sem maradt tétlenül és kiválasztott az ország különböző részeiből hét javakora-beli személyt, akik gazdag múlttal, érdemleges tevékenységgel rendelkeznek, és úgyszintén kitüntetett. De nagyon jól esett az is, amit a Budapesti Országos Rabbiképző Intézet, a mai Zsidó Egyetem részéről kaptam, 50 éves rabbitevékenységem tiszteletére. Legutóbb Dr. Schröner Alfréd, a Zsidó Egyetem rektora értesített, hogy nekem ítéltek a Scheiber Sándor-díjat. Scheiber Sándor hajdani rektor, elismert tudós, irodalmár, a maga idejében Európa első számú zsidó tudósa és személyisége volt. A nevére elnevezett díj életműdíj, a NKÖM kezeli egy alapítvánnyal közösen és évente két személynek ítélik oda, akik a zsidó életben, tudományban és a gyakorlati tevékenység terén kitüntetett tevékenységet folytatnak.

Az életképes közösségektől a szórványlétig

Természetesen az élet nemcsak ünneplésből, de főleg munkából áll. Fűrésán hangzik az, hogy valaki a 87. életesztendője felé haladva annyi mindent vállal magára, amint én teszem. Nekem ez elégtétel, mert felszínem akarok maradni, és továbbra is hasznára szeretnék lenni a közösségnek, és talán ici-picit az egyetemes emberiségnek. Én sohasem ragadtam ki, sőt beleillesztettem a zsidó közösséget az egyetemességbe. Ezzel a gondolattal jöttem Temesvárra, miután elvégeztem a rabbi szemináriumot Pesten 1935-1940 között. Az akkori budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem, a későbbi Eötvös Lóránd (ELTE) karán, párhuzamosan a rabbi-szemináriummal, bölcsészeten végeztem. Én Budapesten természetesen, főképpen a Dohány-utcai zsinagógában hallgattam az istentiszteleteket, ahol rendkívüli főrabbiak működtek: Dr. Hevesi Simon, az országos főrabbi és fia, Hevesi Ferenc, Rossmann Zsigmond, Fischer Gyula, négyen működtek egyazon templomban, amely Európa híres, 5000 embert is

befogadni képes temploma, amely még ma is megteelik a nagy ünnepekkor. Én valóban híve voltam Ravasz Lászlónak, a református püspöknek a Kálvin-téren, aki elegánsan, minden jegyzet nélkül tisztán, szépen, logikusan, nem különös gesztikulációkkal, de mégis oly megnyerően, állandó feszült figyelemre kényszerítően prédikált. Valamikor a prédikációs könyvei is megvoltak nekem. Nagyon becsültem őt. Ugyanakkor tudtam disztigválni a között az elegancia között, ahogyan a hitet terjesztette és elmélyítette a hívek tudatában, és a demagógikus mód között, ahogyan Banga páter, a Jézus Szíve templomban prédikált, ahova úgyszintén ellátogattam. E prédikációkat gyakran közvetítette a rádió is. Ő is nagy szónok volt, de nekem egy kicsit visszatetsző volt prédikációinak a demagógikus volta.

Az esztendők alatt sokmindent váltaltam magamra. Évekkel ezelőtt még nem voltak olyan kényelmes utazási lehetőségek. Mentem Marosvásárhelyre, éjszaka vonatot kellett cserélnem, de mentem, hogy fenntartsam a zsidó szellemet. Ugyanezt tettem Craiován is, de rendszeresen látogattam Váradot, Kolozsvárt, Resicabányát, Lugost, Aradot, Dévát, Gyulaféhevárt, Dést, ezeket a közösségeket, amelyek sajnos, csak voltak, idővel lemorzsolódtak, annyira, hogy ma már egyáltalán csak szórványokról lehet beszélni, nem életképes közösségekről. Nálunk ahhoz, hogy egy istentiszteletet tarthassunk, minimum tíz férfi kell jelen legyen. Gyulaféhevár valamikor az erdélyi zsidóság központja volt. Ma már három-négy zsidó él ott. Nagyon leapadt a mi számunk. Országos viszonylatban, a két háború között 850000-en voltunk. A holokauszt következtében itt, a román területen és Észak-Erdélyben együttvéve 420000 volt a túlélő. Azok az illúziók, amellyekkel a rendszerváltozást fogadta a zsidó közösség - és nem csak a szerte-foszlottak. Fogásunkhoz hozzájárult az is, hogy 1948-ban egy évezredes álom vált valósággá és újjászületett a Szentföldön a Zsidó Állam. Mindaddig hazátlanok voltunk, de lojalisak ahhoz az országhoz, amelynek területén éltünk, ahol elfogadtak, de mondhatom, olykor-olykor pusztán csak megtűrték. Mindenesetre ma már mi is rendelkezünk egy országgal, amely a zsidó haza. Így leapadva, a 420000-ből ma már 8000-nél nem vagyunk többen Romániában. Itt, Temesváron 12000 lelket számlált a közösség a két világháború között, s mára a vegyes házasságban élőkkel együtt is mintegy hétszázan maradtunk

(folytatás a 15. oldalon)